

Titel: Overvågning af blank seglmos <i>Hamatocaulis vernicosus</i>			
Dokumenttype: Teknisk anvisning til intensiv overvågning	TA. nr.: A41	Version: 3	Oprettet: 14.12.2018
Forfattere: Irina Goldberg, Peter Wind, Rasmus Ejrnæs, Bettina Nygaard og Christian Damgaard. FDC-bio, DCE, Aarhus Universitet	Gyldig fra: 01.03.2019		
	Sider: 16		
	Sidst ændret: 14.03.2019		

Indhold

1	Indledning	1
1.1	Definitioner	1
2	Metode	2
2.1	Tid, sted og periode	2
2.2	Udstyr	2
2.3	GIS-forberedende arbejde	2
2.4	Overvågning af undersøgelsesområde	3
2.4.1	Stamdata	5
2.4.2	Registrering af forekomster	5
2.4.3	Feltskemaer	7
3	Databehandling	7
4	Kvalitetssikring	7
5	Referencer	7
6	Bilag	9
6.1	Feltskema	9
6.2	Oversigt over undersøgelsesområder	9
6.3	Vigtige bestemmelses karakterer	13
7	Oversigt over versionsændringer	15

1 Indledning

Formålet med overvågningen af blank seglmos er at dokumentere artens nationale udbredelse og den samlede bestandsstørrelse. Dette gøres ved en stikprøvebaseret indsamling af data om bestandsstørrelse af blank seglmos for alle kendte forekomster og i udvalgte undersøgelsesområder.

Blank seglmos vokser i mineralrige kær med konstant gennemstrømning af grundvand, ofte i form af væld. Vandet har middelhøje værdier af pH (6-7) og ledningsevne, og indholdet af kalk overstiger ikke 57 mg/l, dvs. arten forekommer aldrig i ekstremrigkær / kalkkær. Stabilt høj grundvandstand og lav vegetationshøjde er afgørende for artens tilstedeværelse. Det vil sige, at blank seglmos forekommer i de partier på lokaliteterne, hvor afstanden til den vandmættede zone i tørven er minimal. Disse partier har oftest høj dækning af andre bladmosser, som er typiske for naturtypen. Deres størrelse er meget forskellig: arten kan danne mere eller mindre større sammenhængende bestande eller vokse i små totter i lavninger mellem puder af tørvemosser og tuer af top-star. Tilgroning med vedplanter har en negativ påvirkning på artens bestande, men flere steder ses den voksende mellem spredte pilebuske.

Lokaliteterne findes i ådale og langs søbredder, typisk omgivet af højere liggende terræn, som går markant ned og danner skrænter, hvor grundvandet siver frem ved skræntfoden.

Blank seglmos er dioik, dvs. de hanlige og hunlige kønsorganer dannes på hver sin plante. Sporehusene har ikke været set siden begyndelsen af 1900-tallet, hvor de kun blev fundet i enkelte bestande. Det betyder, at arten kun formerer sig vegetativt. Dette foregår ved, at den enkelte plante grener sig og derved danner et sammenhængende tæppe (klon) på voksestedet. Spredningen foregår formentlig vha. fragmenter af planter, der trampes i stykker og spredes af dyr eller smeltevand, og vokser videre som selvstændige individer og dermed danner nye kloner. På grund af den vegetative formeringsform er det umuligt i felten at adskille de enkelte individer. Derfor opgøres artens bestandsstørrelse som antallet af skud.

For beskrivelse af blank seglmos og dens skillekarakterer i forhold til lignende arter, som den kan forveksles med, se bilag 6.3.

1.1 Definitioner

Et undersøgelsesområde er et på kort eller flyfoto på forhånd afgrænset, vegetationsmæssigt ensartet område, hvor alle kendte samt potentielle voksesteder for blank seglmos er indeholdt.

Et voksested (levested) er det sted, hvor blank seglmos vokser. Et voksested udgør en delmængde af undersøgelsesområdet. Der kan være flere voksesteder i et undersøgelsesområde.

Titel: Overvågning af blank seglmos *Hamatocaulis vernicosus*

Versionsnummer: 3   Gyldig fra: 01.03.2019

En sammenhængende forekomst er en bevoksning ('klump') af blank seglmos, hvor afstanden mellem de enkelte skud ikke overstiger 10 cm.

2 Metode

Ved den intensive overvågning fastlægges blank seglmos' nationale bestandsstørrelse og udbredelse.

2.1 Tid, sted og periode

Overvågningen af blank seglmos udføres i undersøgelsesområder, der både omfatter kendte og potentielle voksesteder. I bilag 6.2 er der en oversigt over undersøgelsesområder, hvor blank seglmos blev registreret i NOVANA-programperioden 2011-2015. Her er også en oversigt over lokaliteter, hvor arten tidligere blev eftersøgt uden held, samt over øvrige historiske lokaliteter, som kan inddrages ved eftersøgningen af potentielle voksesteder for blank seglmos. Stednavnene er fremkommet ved gennemgang af herbariesamlinger og litteratur og er derfor upræcise. Egnede voksesteder kan identificeres ved hjælp af luftfoto og lokalkendskab. Andre egnede områder, der ikke er medtaget i bilag 6.2, kan ligeledes inddrages.

Overvågning af blank seglmos kan udføres på alle tider af året i sne- og isfrie perioder og mest optimalt i forårs- og efterårsmånederne, hvor andet vegetationsdække fylder minimalt.

2.2 Udstyr

Ved overvågning af blank seglmos anvendes følgende udstyr:

- feltskema, der er klargjort inden feltarbejdet (bilag 6.1) eller NaturAppl på felttablet;
- luftfoto på papir eller elektronisk, f.eks. på en tablet hvor afgrænsningen af undersøgelsesområde og gridpunkter er indtegnet;
- håndholdt GPS (UTM32/Euref89) med uploadede positioner for gridpunkter;
- pæle til markering af gridpunkter;
- et målebånd;
- evt. en snor på 5 m.

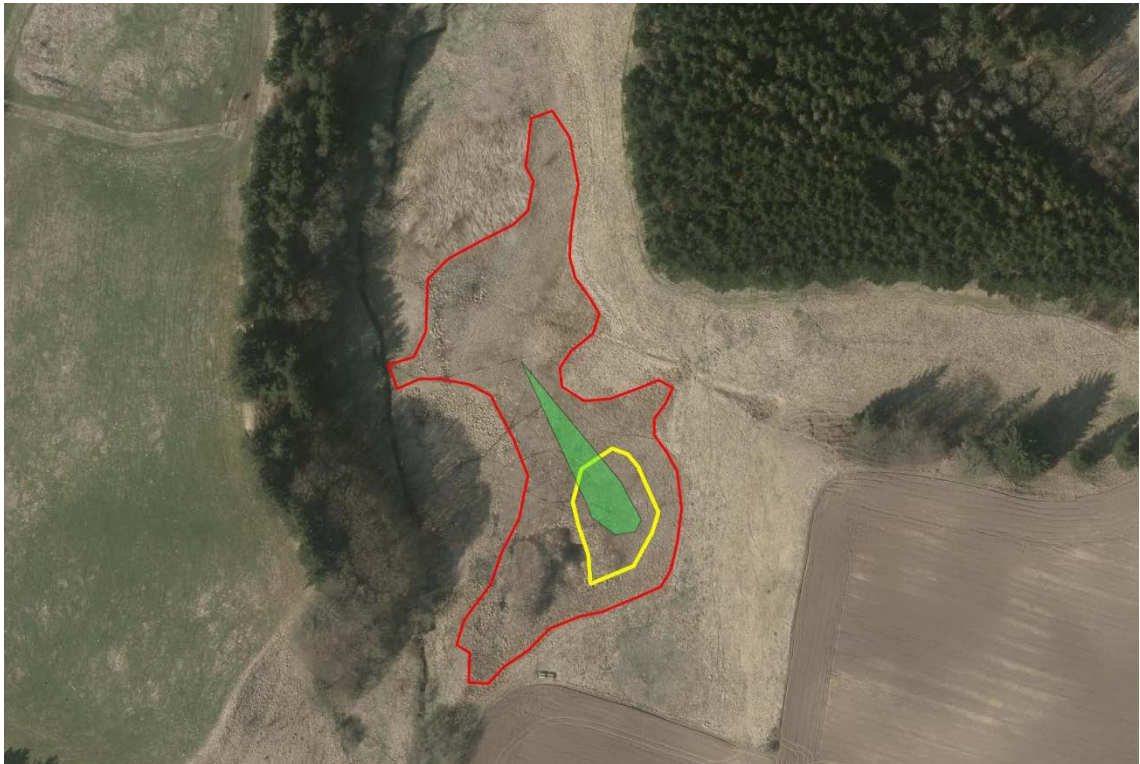
I undersøgelsesområder, hvor der er fundet blank seglmos i tidligere overvågninger, vil det være en fordel at indtegne disse bestande på luftfotoet og uplade deres positioner i GPS'en.

2.3 GIS-forberedende arbejde

Overvågningen af blank seglmos udføres i undersøgelsesområder. Undersøgelsesområderne omfatter både de områder, der har været overvåget i tidligere programperioder (bilag 6.2.1, stederne er registreret som polygoner i Naturdatabasen under Danmarks Miljøportal), og områder, som vurderes at rumme potentielle voksesteder (se habitatbeskrivelse i indledningen). Inden

feltarbejdets igangsættelse indtegnes nye undersøgelsesområder på et luftfoto i et GIS-program, og afgrænsning af de tidligere undersøgte områder revideres.

Undersøgelsesområdet, hvor blank seglmos har været fundet før, skal som minimum indeholde afgrænsninger af de tidligere registrerede bestande (figur 1), og det skal også være stort nok til at rumme evt. variation i bestandens udstrækning, som kan variere fra år til år i takt med de naturlige frem- og tilbagegange i antallet af individer/kloner af blank seglmos.

Figur 1. Undersøgelsesområdet skal som minimum indeholde afgrænsninger af de tidligere registrerede bestande. Den lysegrønne polygon er bestandsafgrænsning 2015, den gule er lokalitetsafgrænsning 2015, og den røde er afgrænsning af undersøgelsesområde.

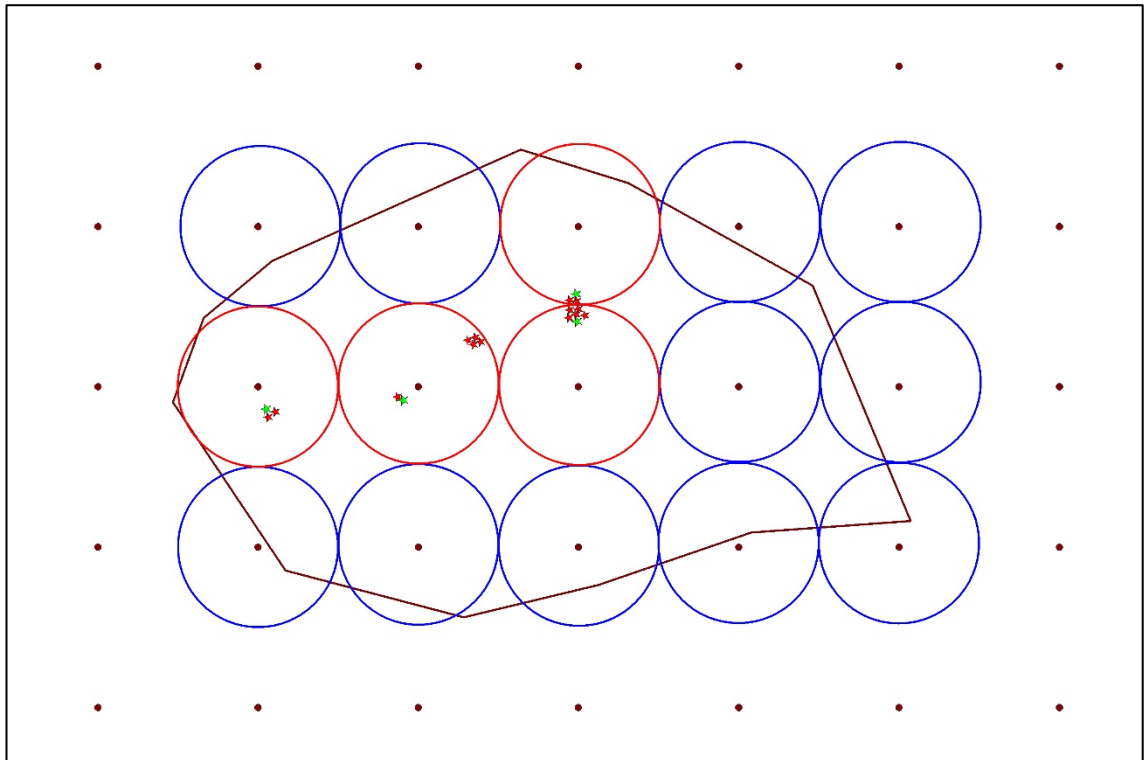
Undersøgelsesområder, som kan rumme potentielle voksesteder, udpeges og afgrænses med udgangspunkt i oversigten over ældre registreringer af blank seglmos (bilag 6.2.2 og 6.2.3). Desuden kan andre egnede voksesteder inddrages i eftersøgningen.

Inden for hver afgrænsning udlægges et 10 m referencegridnet (UTM zone 32, EUREF89) til brug for overvågningen. Til hvert gridpunkt knyttes et unikt ID-nummer.

2.4 Overvågning af undersøgelsesområde

I felten foretages en systematisk gennemgang af undersøgelsesområdet med udgangspunkt i gridpunkterne som centrum for cirkler med radius på 5 m, hvor blank seglmos eftersøges (figur 2). I undersøgelsesområder, hvor

blank seglmos har været fundet før, begynder eftersøgningen i de gridpunkter, som ligger i nærheden af de tidligere registrerede bestande.

Figur 2. Overvågningen af blank seglmos foregår i undersøgelsesområder, der på forhånd er afgrænset på kort eller luftfoto (brun linje). De brune prikker er gridpunkter, som er centrum for 5 m cirkler, i hvilke blank seglmos eftersøges. I de røde 5 m cirkler er arten til stede.

Hvis det konstateres, at undersøgelsesområdet ikke rummer blank seglmos, angives 'nej' for forekomst af blank seglmos på feltskemaet og overvågningen af området indstilles for resten af programperioden. Undersøgelsesområdets egnethed som voksested for blank seglmos noteres på feltskemaet. Fagdatacenter for biodiversitet og terrestrisk natur overfører egnede undersøgelsesområder uden fund af blank seglmos til listen over tidligere og mulige voksesteder (bilag 6.2.2) i næste programperiode.

Hvis blank seglmos er til stede i undersøgelsesområdet, angives 'ja' for dens forekomst på feltskemaet, og arten registreres efter metoden beskrevet i afsnit 2.4.2.

Afgrænsningen af undersøgelsesområderne, der både omfatter de aktuelle og egnede voksesteder for blank seglmos, redigeres på kort eller luftfoto til efterfølgende digitalisering.

Afgrænsningen af undersøgelsesområder og eftersøgning af arten i alle gridpunkter foretages kun første gang i programperioden. Ved andet besøg i samme periode registreres arten kun i de gridpunkter, hvor den er fundet første gang, samt i de gridpunkter, der omkranser disse.

Titel: Overvågning af blank seglmos *Hamatocaulis vernicosus*

Versionsnummer: 3 Gyldig fra: 01.03.2019

2.4.1 Stamdata

Stamdata i feltskemaet (bilag 6.1) omfatter undersøgelsesområdets stednavn, startdato og slutdato, hvis overvågningen strækker sig over flere dage, indsamlingsformål, navn(e) på inventør(er) og tidsforbrug i felten.

Undersøgelsesområdets stednavn skal være unikt og anvendes til entydig navngivning af polygonen, f.eks. Høllund Bro. Stednavnet skal fremgå af et kortværk eller kortblad fra Geodatastyrelsen. Er der flere nærliggende undersøgelsesområder, tilføjes et løbenummer nemlig Høllund Bro 1, Høllund Bro 2 osv.

Gridpunkt ID skal bestå af stednavnet for undersøgelsesområdet samt et fortløbende nummer, f.eks. Høllund Bro 1_1.

Hvis undersøgelsesområdet har været overvåget før, anvendes samme stednavn som sidst. Er der tale om et nyt undersøgelsesområde, oprettes et nyt stednavn for det.

2.4.2 Registrering af forekomster

Ved registrering af blank seglmos opsøges alle gridpunkter, der ligger indenfor det undersøgelsesområde, der er afgrænset forud for besigtigelsen. Blank seglmos eftersøges i 5 m cirkel med centrum i hvert gridpunkt. Registreringsmetoden tager højde for, at der kan forekomme en GPS usikkerhed på op til 5 m.

Hvis arten er til stede inden for 5 m cirklen, måles afstand (i cm) fra gridpunktet til det nærmeste skud af arten. Derudover opgøres antallet af skud, som danner en sammenhængende forekomst inden for den aktuelle 5 m cirkel (figur 3). Antallet af skud estimeres ud fra følgende 3-trinsskala:

- 1: 1-10
- 2: 11-100
- 3: >100

Skud af blank seglmos vokser ofte i 'klumper' af forskellig størrelse (2-3 til hundredvis af skud) med mellemliggende 'individfrie' arealer. Som udgangspunkt skal der være mindst 10 cm mellem skuddene for at kalde det et 'individfrit' areal.

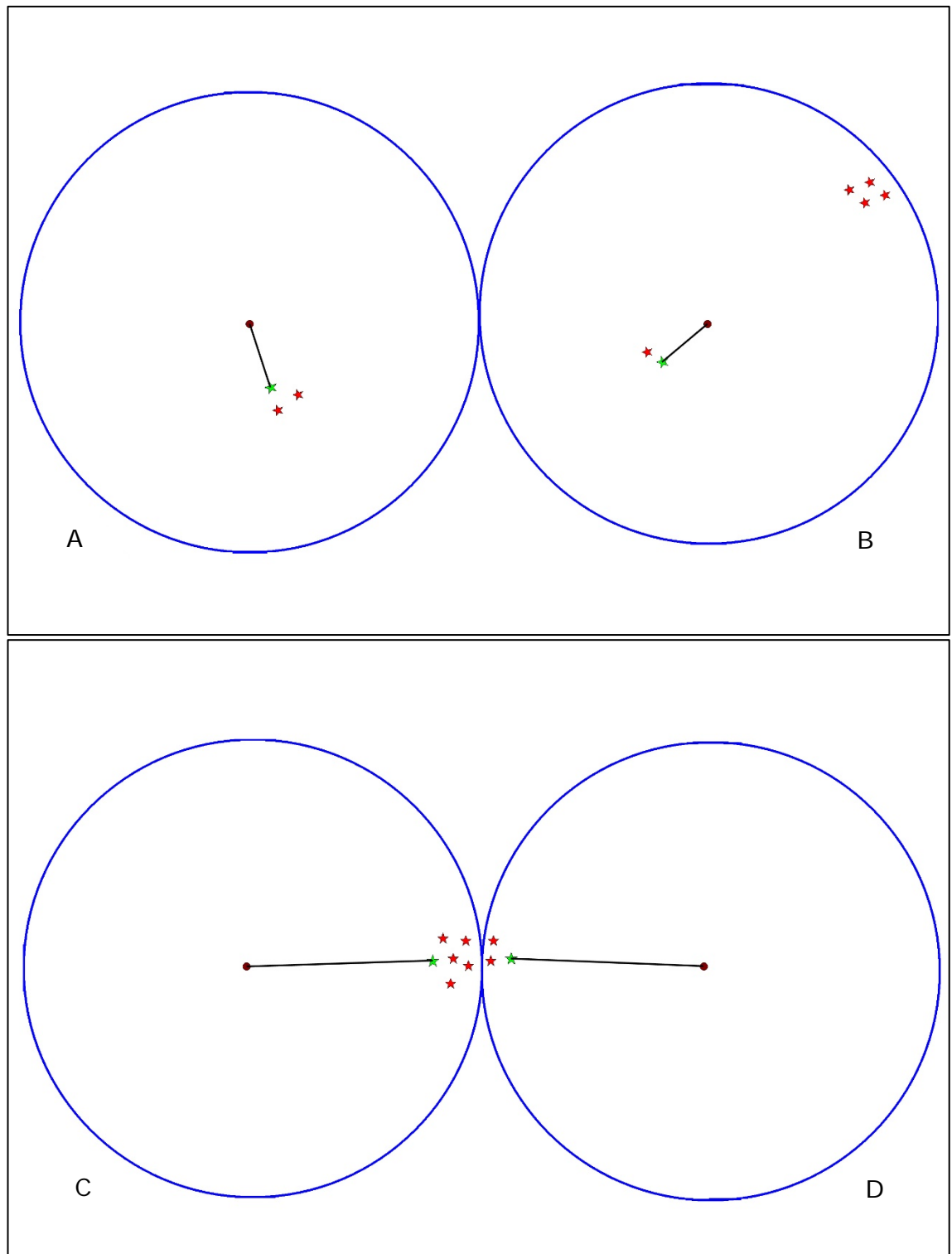
Afstanden til nærmeste skud og antallet af skud i forekomsten indføres i de tilsvarende delfelter i feltskema 6.1.

Med denne stikprøvebaserede metode vil der være områder mellem 5 m cirklerne, samt skud af blank seglmos inden for 5 m cirklerne, der ikke registreres. Ligeledes kan der være nogle skud, som ikke bliver optalt, hvis 5 m cirklerne kommer til at ligge med afstand mellem deres centrum, der er større end 10 m. I tilfælde af overlap mellem 5 m cirklerne kan de samme skud blive registreret to gange.

Der bør trædes mindst muligt i 5 m cirklen under såvel eftersøgning, afstandsmåling som ved estimering af antal skud.

Titel: Overvågning af blank seglmos *Hamatocaulis vernicosus*

Versionsnummer: 3   Gyldig fra: 01.03.2019

Figur 3. Hver stjerne symboliserer ét skud af blank seglmos. Der foretages måling af afstanden fra gridpunktet til det nærmeste skud af blank seglmos inden for en radius på 5 m. Antallet af skud opgøres inden for samme 5 m cirkel. I de 4 eksempler registreres 3 skud i A, 2 i B, 6 i C og 3 i D (hvilket i alle tilfælde giver 1 på 3-trinsskalaen).

2.4.3 Feltskemaer

Bilag 6.1 medtager et feltskema, der indeholder overskriftsfelter og datafelter. Overskriftsfelterne er gråtonede og skal ikke udfyldes, mens datafelter er hvide og skal udfyldes. Der findes en tilsvarende indtastningsformular i NaturAppl.

3 Databehandling

Data fra feltskemaet (bilag 6.1) overføres til indtastningsfladen for blank seglmos i NaturAppl (programmet downloades fra Miljøportalen).

Vejledning til NaturAppl mm. findes på Miljøportalens hjemmeside:
<http://www.miljoportal.dk>

Hvis undersøgelsesområdet har været overvåget før og dets afgrænsning ikke skal revideres, anvendes samme polygon som sidst. Vælg "Kopier fra eksisterende sted" i NaturAppl. Er der tale om et nyt eller revideret undersøgelsesområde, oprettes en ny polygon.

Desuden oprettes gridpunkterne, hvor blank seglmos er registreret.

Indsamlingsformål afkrydses i NOVANA-overvågningen under 'NOVANA'. Information om 'Indsamlingsformål' findes her: <https://danmarksmiljoportal.zendesk.com/hc/da/articles/207966649-Naturappl-M%C3%A6rkning-af-indsamlingsform%C3%A5l-ved-inddatering-af-naturdata>

4 Kvalitetssikring

I den datatekniske anvisning for kvalitetssikring af terrestriske NOVANA-data i Naturdatabasen er der defineret en kvalitetssikringsprocedure, der omfatter selve indtastnings- og redigeringsprocessen samt det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data.

Se den datatekniske anvisning her: <http://bios.au.dk/videnudveksling/til-myndigheder-og-saerligt-interesserede/fagdatacentre/fdcbiodiversitet/>

5 Referencer

Andersen AG Boesen DF Holmen K Jacobsen N Lewinsky J Mogensen G Rasmussen K & Rasmusen 1976: Den danske mosflora. I. Bladmossier. – Gyl-dendal. København.

Asbjerg G Plöger E 2006a: Overvågning og eftersøgning af *Hamatocaulis vernicosus* i Frederiksborg Amt 2006. – Arbejdsrapport udarbejdet af AGLAJA for Frederiksborg Amt. <http://www.aglaja.dk/publikationer/hamatocaulis.htm>

Titel: Overvågning af blank seglmos *Hamatocaulis vernicosus*

Versionsnummer: 3   Gyldig fra: 01.03.2019

Asbjerg G Plöger E 2006b: Overvågning og eftersøgning af *Hamatocaulis vernicosus* i Københavns Amt 2006. – Arbejdsrapport udarbejdet af AGLAJA for Købehavns Amt. <http://www.aglaja.dk/publikationer/hamatocaulis.htm>

Goldberg I Knudsen TR Poulsen RS Ebbensgaard T 2006: Status for Blank Seglmos i Danmark. – URT 30: 78-84.

Fredshavn JR Nielsen KE Ejrnæs R & Nygaard B 2018. Teknisk anvisning til overvågning af terrestriske naturtyper. TA-N01 version 4. Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestriske Naturdata, DCE, Aarhus Universitet.

Hansen K 1981. Dansk feltflora. – Gyldendal. København.

Hedenäs L 2003: The European species of the Calliergon-Scorpidium-Drepanocladus complex, including some related or similar species – *Meylania* 28: 1–116.

Hedenäs L Reisborg C Hallingbäck T 2014: Bladmossor: Skirmossor – barronmossor. – ArtDatabanken, Sveriges Lantbruksuniversitet. Uppsala.

6.2.1. Undersøgelsesområder, hvor blank seglmos er blevet registreret i NOVANA-programperioden 2011-2015

Lokalitet / undersøgelsesområde	Ansvarlig MST-enhed
Krogens Møllebæk, Hørby Å	Nordjylland
Krogens Møllebæk, Kuhr Bro	Nordjylland
Boddum, Doverkil	Nordjylland
Vidkær Å	Nordjylland
Binderup Å, Fruenshus	Nordjylland
Binderup Å, Vegger Plantage	Nordjylland
Simested Å, Rugdalsgård	Nordjylland
Simested Å, Ettrup Plantage	Nordjylland
Kjellerup Mose	Nordjylland
Stubbergård Sø, sydøst	Midtjylland
Stubbergård Sø, ved ruin	Midtjylland
Øster Estrup Nord og syd	Midtjylland
Øster Estrup Syd	Midtjylland
Ejstrup Bæk	Midtjylland
Blegebro, Mønsted Øst	Midtjylland
Blegebro, Mønsted Vest	Midtjylland
Jordbro Ådal	Midtjylland
Bredsgårde Sø	Midtjylland
Rosborg Sø	Midtjylland
Hærup Sø, Nord 1	Midtjylland
Hærup Sø, Nord 2	Midtjylland
Hærup Sø, Sydvest	Midtjylland
Loldrup Sø	Midtjylland
Vinge Mølle	Midtjylland
Vinge Mølledam	Midtjylland
Kvorning Mølle Øst	Midtjylland
Kvorning Mølle Vest	Midtjylland
Vinkel *	Midtjylland
Kongenshus Hede, Resen Bæk 1	Midtjylland
Kongenshus Hede, Resen Bæk 2	Midtjylland
Ansø Enge Øst	Midtjylland
Ansø Enge Vest	Midtjylland
Odderholm	Midtjylland
Tinnet	Midtjylland
Gudenå, Møllerup Nord	Sydjylland
Gudenå, Møllerup Midt	Sydjylland
Gudenå, Møllerup Syd	Sydjylland
Holme Å, Høllund Bro 1	Sydjylland
Holme Å, Høllund Bro 2	Sydjylland
Holme Å, Høllund Bro 6	Sydjylland

* Her blev blank seglmos fundet i 2010, men ikke overvåget i 2011-2015.

Titel: Overvågning af blank seglmos *Hamatocaulis vernicosus*

Versionsnummer: 3 Gyldig fra: 01.03.2019

6.2.2. Undersøgelsesområder, hvor blank seglmos blev eftersøgt, men ikke fundet i tidligere NOVANA-programperioder

Undersøgelsesområde	Ansvarlig MST-enhed
Gamle udløb af Liver Å	Nordjylland
Vandplasken	Nordjylland
Frederikshavnsvej, 5 km fra Hjørring (Vibholm Bro)	Nordjylland
Tolne Skov, øst for Tolne Kirke, Møllebæk ved Eliseholm	Nordjylland
Skærum Å ved Skærum Nørrehede	Nordjylland
Krogens Møllebæk, Guldvad Bro	Nordjylland
Hellum	Nordjylland
Nymøllebæk	Nordjylland
Voers Å syd for Østervrå ved Fjeldgård	Nordjylland
Irup Hovedgård	Nordjylland
Højris Plantage	Nordjylland
Tæbring Mose	Nordjylland
Halkær Ådal ved Hedegårde	Nordjylland
Binderup Å, Veggerby Hede	Nordjylland
Lindborg Ådal, Kovadsbæk	Nordjylland
Ilsø, Rold Skov	Nordjylland
Simested Å ved Brakbjerg	Nordjylland
Simested Å ved Skinderup	Nordjylland
Skals Å øst for Hersom Præstegård	Midtjylland
Tjele Langsø syd for Lindum	Midtjylland
Hammershøj Kær	Midtjylland
Velds, Nørreåen	Midtjylland
Tisted Mejeri, Nørreåen	Midtjylland
Brunshaab Mølleå ved Søndermølle	Midtjylland
Dollerup, Hald Sø	Midtjylland
Gelbro Dal, Hald Sø	Midtjylland
Hesselig, Skjern Å ved Skarrild	Midtjylland
Holmgård, Borbjerg	Midtjylland
Falslev Mark, Åmølle, Mariager Fjord	Midtjylland
Lilleådal øst for Hinnerup	Midtjylland
Tingvad Kær	Midtjylland
Tved Kær	Midtjylland
Aastrup ved Tvilho	Sydjylland
Vilslev Mose	Sydjylland
Kjærgård Mose, Ribe	Sydjylland
Brende Ådal, kilder ved Kerte	Fyn
Helnæs Made	Fyn
Kilder ved Hudevad	Fyn
Otterup Mose	Fyn
Skånemose	Fyn
Store Øresø	Fyn
Hjortesø og Smuldmoser	Sjælland

Titel: Overvågning af blank seglmos *Hamatocaulis vernicosus*

Versionsnummer: 3 Gyldig fra: 01.03.2019

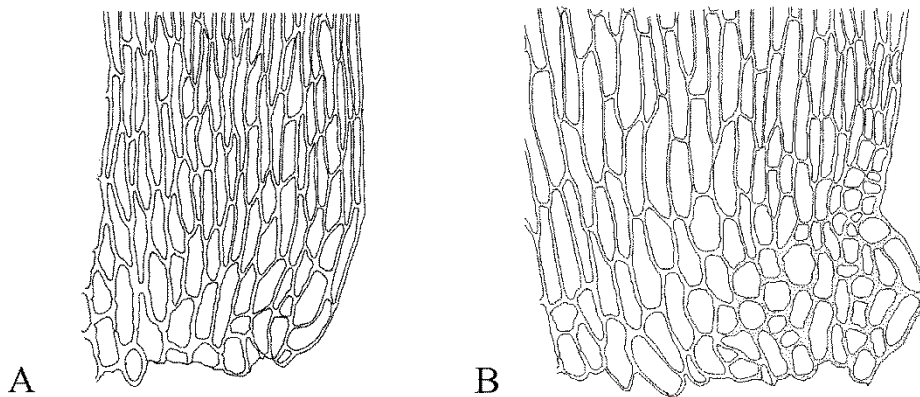
Lille Kattinge Sø	Sjælland
Gundsømagle	Sjælland
Tryggevælde Ådal	Sjælland
Kyndeløse Skrænter	Sjælland
Ejby Ådal	Sjælland
Selsø Sø, sydbredden	Sjælland
Skuldelev Strand	Sjælland
Troldebakker, Jægerspris	Sjælland
Krogenlund Mose	Sjælland
Farum Sortemose, Gedevasebro	Sjælland
Lille Rørbæk, Svaleklint	Sjælland
Egelund sydvest for Frederikssund	Sjælland
Lyngby Åmose	Sjælland
Møllemosen sydøst for Bringe	Sjælland
Vasby Mose	Sjælland
Rudersdal Landsebakke	Sjælland
Ebberød Dam, Rude Skov	Sjælland
Skovrød Sø, Rude Skov	Sjælland
Pandehave Ådal, Rusland	Sjælland

6.2.3. Øvrige historiske lokaliteter for blank seglmos

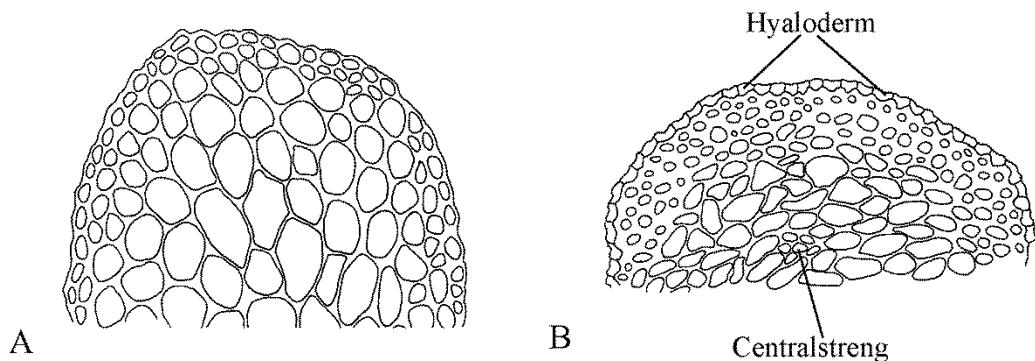
Lokalitet	Ansvarlig MST-enhed
Tamstrup / Estrup sydvest for Hørby	Nordjylland
Dronninglund	Nordjylland
Vilsted Sø	Nordjylland
Onsild Ådal	Nordjylland
Tjele Å	Midtjylland
Virklund, Silkeborg Laboratorium	Midtjylland
Vængmose nord for Vængsø	Midtjylland
Herningsholm Å nordvest for Herning	Midtjylland
Sondrup, Odder (muligvis ved Åkær Å)	Midtjylland
Nørre Vium, mellem Torvig og Brunkulslejet	Midtjylland
Sædding, Rækker Mølle, Ganer Å	Midtjylland
Jelling (muligvis enge langs Grejs Å øst for Fårup Sø, syd for Jelling)	Sydjylland
Holmelod Mose, Bromme Plantage	Sjælland
Sækken (= Ryget) syd for Farum Sø	Sjælland

6.3 Vigtige bestemmelses karakterer

Blank seglmos er et flerårigt, sidefrugtet bladmos med opret eller opstigende vækst. Skudspidserne er typisk bøjet som gammeldags spadserestok (*hamatocaulis* betyder "kroget stængel"). Bladene har en forholdsvis lige og opret basis, men er kraftigt seglkrummede i deres øverste del, og de har tydelige længdefolde, som kan ses i almindelig lup i felten. Artens mikroskopiske kendetegn er svagt differentierede eller manglende bladvingeceller, og manglende centralstreng og hyaloderm i stænglen, samt epidermis, som kun består af et eller to celleglag (undersøges i tværsnit).

Bladvingeceller: A – manglende (blank seglmos), B – differentierede (stiv seglmos).

Tværsnit af stænglen: A - blank seglmos, B – grøn krumblad.

Blank seglmos kan forveksles med enkelte andre arter, som har seglkrummede blade og en enkelt ribbe, især med grøn krumblad (*Scorpidium cossonii* (Schimp.) Hedenäs), fågrenet vældmos (*Palustriella falcata* (Brid.) Hedenäs), arter af seglmosser (*Drepanocladus* spp.) og rødlig bueblad (*Warnstorfia exannulata* (Schimp.) Loeske).

Vigtige makro- og mikroskopiske karakterer for de sidefrugtede kærmosser med seglkrummede blade er opsummeret i tabellen:

Titel: Overvågning af blank seglmos *Hamatocaulis vernicosus*

Versionsnummer: 3 Gyldig fra: 01.03.2019

Slægt	Længdefolder	Parafyllier	Stængel	
			Hyaloderm	Centralstreng
Hamatocaulis	Ja	Nej	Nej	Nej
Palustriella	Ja	Ja	Nej	Nej
Scorpidium	Nej	Nej	Ja	Ja
Drepanocladus	Nej	Nej	Nej	Ja
Warnstorfia	Nej	Nej	Nej	Ja

Titel: Overvågning af blank seglmos *Hamatocaulis vernicosus*

Versionsnummer: 3 Gyldig fra: 01.03.2019

7 Oversigt over versionsændringer

Ver s.	Dato	Emne:	Ændring:
2	08-08-2012	Præcisering	Det er blevet præciseret i tabelteksten til tabel 6.2, at tabellen ikke udelukkende er en liste over tidligere findesteder, men også indeholder mulige findesteder. Desuden er der tilføjet tekst i kapitel 2.1 om, at findestederne <u>kan</u> inddrages i eftersøgningen af potentielle levesteder for blank seglmos, men ikke nødvendigvis skal. Teksten i 5 afsnit i kapitel 2.3 er konsekvensrettet i overensstemmelse hermed.
3	01-02-2019	Metodeændring	Overvågningen af bestandsstørrelser ændret til en stikprøvebaseret registrering i gridpunkter med en opmåling af afstanden til det nærmeste skud med blank seglmos og en opgørelse af skudtæthed
3	01-02-2019	Definitioner	Reduceret til 'undersøgelsesområde', 'voksested' og 'sammenhængende forekomst'.
3	01-02-2019	Feltskema	Tilpasset til den ændrede metodebeskrivelse.
3	01-02-2019	Undersøgelsesområder	Oversigter over undersøgelsesområder, hvor arten blev registreret / eftersøgt før, er opdateret og udvidet med flere historiske lokaliteter.
3	01-02-2019	Bilag	Vigtige bestemmelseskarakter er tilføjet.